

ศักยภาพของพระสงฆ์ในการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท
: กรณีศึกษา โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง อำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนาชนบทศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2545

ISBN 974-04-2131-8

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

กพ

พ 958 ๓

2545

๓.๒

4037735 LCRU/M : สาขาวิชา : พัฒนาชนบทศึกษา ; ศศ.ม. (พัฒนาชนบทศึกษา)

คำสำคัญ : ศักยภาพ / พระสงฆ์ / การจัดการศึกษา

พระมหาไถรวีรช จอมวงศ์ : ศักยภาพของพระสงฆ์ในการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท : กรณีศึกษา โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง อำเภอขุนันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ (THE POTENTIAL OF MONKS IN ORGANIZING EDUCATION FOR CHILDREN AND JUVENILES IN RURAL AREAS : A CASE STUDY OF KHUKHAN RATBAMRUNG SCHOOL, KHUKHAN DISTRICT, SI-SA-KET PROVINCE.) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : เอี่ยม ทองดี ศศ.ม., ยงยุทธ บุราสิทธิ์ ศศ.ม., พรทิพย์ อุศุภรัตน์ ศศ.ม., 176 หน้า ISBN 974-04-2131-8

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ เป็นการศึกษาวិเคราะห์ศักยภาพของพระสงฆ์ในการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ ด้านงานวิชาการ ด้านการบริหารกิจการนักเรียน และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศักยภาพของพระสงฆ์ในการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพของพระสงฆ์ในการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบท

ผลการศึกษาพบว่า พระสงฆ์มีศักยภาพในการจัดการศึกษาไม่เต็มที่ทั้ง 6 ด้าน เพราะ 1) บุคลากรขาดความสามัคคี ขาดประสบการณ์และความต่อเนื่องในการทำงาน 2) โรงเรียนยังพึ่งพางบประมาณจากภาครัฐเป็นหลัก ไม่สามารถระดมทุนจากชุมชนได้อย่างเต็มที่ 3) ขาดความพร้อมด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย 4) ชุมชนยังมิได้เข้าร่วมจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 5) นักเรียนขาดอิสระและความคิดริเริ่มในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม 6) ขาดการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ และองค์กรภายในชุมชน

ปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพการจัดการศึกษาของพระสงฆ์ พบว่า ปัจจัยภายในที่ส่งเสริม ได้แก่ มีความสะดวกในการเดินทาง มีผู้นำที่เข้มแข็ง มีบุคลากรที่มีความรู้ และมีการให้บริการสวัสดิการแก่นักเรียน ปัจจัยภายในที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ขาดความพร้อมด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ ขาดการจัดการด้านสาธารณูปโภคที่ดีและเพียงพอ ปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริม ได้แก่ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียน การประสานงานกับกลุ่มโรงเรียนด้วยกัน และการช่วยเหลือด้านงบประมาณจากภาครัฐ ปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ การไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากคณะสงฆ์และองค์กรภายในชุมชน ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่า พระสงฆ์จะจัดการศึกษาได้ดีและมีประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากคณะสงฆ์และองค์กรท้องถิ่น โดยเฉพาะการสนับสนุนให้พระสงฆ์จัดการศึกษาในลักษณะของการจัดตั้งเป็นสำนักศาสนศึกษาของคณะสงฆ์ประจำอำเภอ

4037735 LCRU/M : MAJOR : RURAL DEVELOPMENT STUDIES ; M.A.
(RURAL DEVELOPMENT STUDIES)

KEY WORDS : POTENTIAL / MONKS / ORGANIZING EDUCATION

TRIVICH JOMVONG : THE POTENTIAL OF MONKS IN ORGANIZING
EDUCATION FOR CHILDREN AND JUVENILES IN RURAL AREAS : A CASE
STUDY OF KHUKHAN RATBAMRUNG SCHOOL, KHUKHAN DISTRICT, SI-
SA-KET PROVINCE. THESIS ADVISORS : IAM THONGDEE M.A., YONGYUTH
BURASITH M.A., PORNTIP USUPARAT M.A. 176 p. ISBN 974-04-2131-8

This thesis analyzes the potential of Buddhist monks in organizing education for children and juveniles in rural areas in 6 aspects : 1) personnel 2) budget 3) buildings, place and durable supply 4) technical administration 5) children activities administration and 6) relationship between the school and the community.

A qualitative methodology was used. The objectives were, 1) to study the potential of Buddhist monks in organizing education for children and juveniles 2) to study the factors that are supportable or obstructive and 3) to study the guidelines in supporting and development of the potential of Buddhist monks in organizing education for children and juveniles.

The result of this research showed that Buddhist monks haven't the efficiency potential to organize education in the 6 aspects, 1) Personnel, lacking their harmony, experience and continuing work 2) School still depend on the budget from the government sector and can't perfectly seek investment from the community 3) It lacks Buildings, place and modern material equipment and durable supply 4) Community has no participation in organizing education to be suitable with the community's anticipation 5) Students have not got the independence and creative ideas to do activities for the public 6) It still lacks cooperation both Buddhist monks and community organizations. Factors effecting to the potential for organizing education by Buddhist monks found that the internal factors supporting, are strong leadership, knowledgeable personnel and welfare services for students. Internal obstacle factors are the lack of budget, buildings, place, material and equipment, and lack of good public utility. External promoting factors are good relationships between the school and the student's guardians, cooperation between the school groups and helping the budget from the government sector. External obstacles are it is not receiving support from groups of Buddhist monks and community organizations.

Suggestions from this study are organizing education by Buddhist monks for efficiency, it must receive promotion and support from Buddhist monks organizations and local organizations especially supporting Buddhist monks to organize education in the pattern of Buddhist charity schools of districts.